

# Samarbete mellan lärosäten

Inspirationsdag för ekonomer 2026  
Jacob Färnert

# SUHF

Sveriges universitets- & högskoleförbund

# Utredning om ökat samarbete



Pam Fredman  
Utredare



Jacob Färnert  
Utredningssekreterare

# Bakgrund

”Sveriges universitet och högskolor utgör tillsammans landets största myndighetssektor med en omsättning på cirka 70 miljarder. I en alltmer föränderlig och konkurrensutsatt omvärld, kommer sektorn framöver att vara i större behov av kvalificerade analyser och pålitliga kunskapsunderlag för lärosätenas utveckling.

SUHF ska därför bygga upp en större och mer kvalificerad analyskapacitet inom ramen för förbundet. Den kvalificerade analyskapaciteten ska vara en tydlig och integrerad del av SUHF:s verksamhet och utgöra en naturlig utvidgning av det analys- och utredningsarbete som redan bedrivs.”

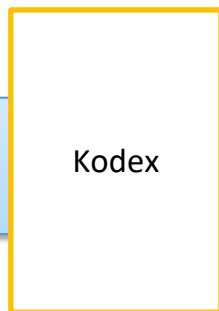
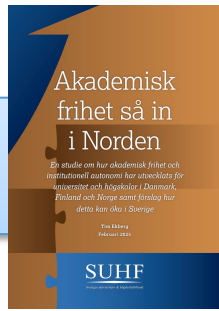
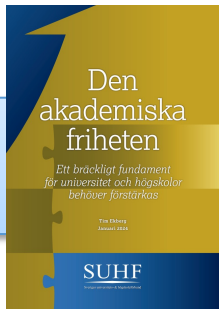
(ur uppdraget till SUHF:s expertgrupp för analys 2021)

# Expertgruppen för analys (just nu)

- Hans Adolfsson, rektor Stockholms universitet, ordförande
- Ylva Fältholm, rektor Södertörns högskola, ledamot
- Åke Ingerman, rektor Örebro universitet, ledamot
- Johan Johansson, universitetsdirektör, Göteborgs universitet, ledamot
- Mats Jägstam, rektor Högskolan Väst
- Anders Söderholm, rektor KTH, vikarierande ledamot
- Ingeborg Amnéus, utredare Uppsala universitet, vikarierande verkställande ledamot
- Pam Fredman, professor och f.d. rektor Göteborgs universitet, adjungerad ledamot
- Eva Åkesson, professor Lunds universitet och f.d. rektor Uppsala universitet, adjungerad ledamot
- Christopher Sönerbrandt, bitr. generalsekreterare SUHF:s kansli
- Lars Alberius, senior rådgivare SUHF:s kansli, sekreterare
- En studentrepresentant utsedd av Sveriges förenade studentkårer.

# Expertgruppen för analys

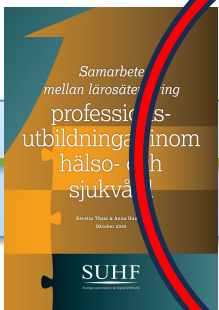
- Förbunds församlingen beslutade i oktober 2021 att inrätta en expertgrupp för analys, 2022-2025.
- Uppdraget preciserades i oktober 2022 – ett sammanhållet arbete med fyra spår:
  - 1) Ändrad offentligrättslig organisationsform
  - 2) Ökad kontroll och ökad byråkratisering
  - 3) Styrning av utbildningsutbudet
  - 4) Ökat beroende av externa bidrag för forskning och forskarutbildning



Spår 1



Spår 2



Spår 3

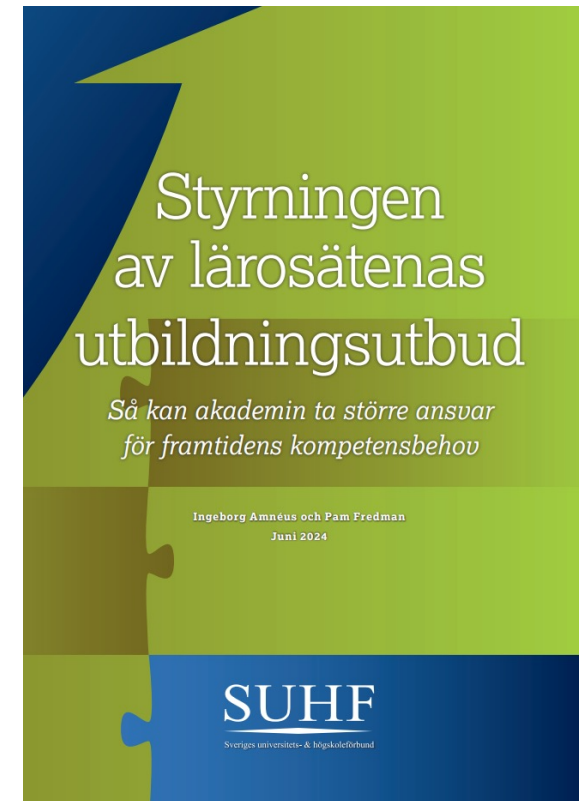


Spår 4

Hittills uppgår rapporterna till totalt 1365 sidor!

# Varför utredningen?

- Fortsättning på tidigare rapport *Styrningen av lärosätenas utbildningsutbud* (Amnéus; Fredman, 2024).
  - Direktivet stödjer rapporten som vägledning för vårt arbete.
- Beaktar resultat från de två parallella utredningarna om professionsutbildningarna.
- Utredningen som en fortsättning, summering och väg framåt.
  - "...beskriva möjliga modeller och lyfta fram både rekommendationer till lärosätena och förslag till statsmakterna."



# Ett brett direktiv

- Beskriva hur samarbeten mellan lärosäten kan öka kvaliteten inom utbildningarna och bidra till ett bredare utbildningsutbud.
- Lyfta fram goda och konkreta exempel där samarbete mellan lärosäten har fungerat och beskriva faktorer som underlättat och stimulerat dessa samarbeten.
- Lyfta fram konkreta exempel där samarbeten mellan lärosäten inte har fungerat och beskriva faktorerna bakom detta.
- Beskriva samarbetena inom Europauniversitet och lyfta fram både eventuella problem och möjliga lösningar.
- Belysa hur samarbeten inom forskarskolor mellan lärosäten har utvecklats över tid och lämna förslag på hur denna typ av samarbeten kan utvecklas.
- Lämna förslag hur lärosätena inom rådande reglering kan utöka och förbättra sina samarbeten mellan olika lärosäten.
- Lämna förslag hur rådande nationella regelverk och resurstilldelningssystem kan ändras för att möjliggöra och underlätta samarbeten mellan lärosäten.

# Ett brett direktiv

- Beskriva hur **samarbeten mellan lärosäten kan öka kvaliteten** inom utbildningarna och bidra till ett **bredare utbildningsutbud**.
- **Lyfta fram goda och konkreta exempel** där samarbete mellan lärosäten har fungerat och beskriva faktorer som underlättat och stimulerat dessa samarbeten.
- **Lyfta fram konkreta exempel där samarbeten mellan lärosäten inte har fungerat** och beskriva faktorerna bakom detta.
- Beskriva samarbetena inom **Europauniversitet** och lyfta fram både eventuella problem och möjliga lösningar.
- Belysa hur samarbeten inom **forskarskolor** mellan lärosäten har utvecklats över tid och lämna förslag på hur denna typ av samarbeten kan utvecklas.
- Lämna förslag hur lärosätena **inom rådande reglering** kan utöka och förbättra sina samarbeten mellan olika lärosäten.
- Lämna förslag hur **rådande nationella regelverk och resurstilldelningssystem kan ändras** för att möjliggöra och underlätta samarbeten mellan lärosäten.

# Samarbete

# Samarbeta mera! Varför utredningen?

- Återkommande uppmanas lärosätena till effektivare resurshantering, samarbeten mm.

## *Samgåenden mellan lärosäten för högre kvalitet*

Profilerings av verksamheten vid lärosätena och ökad samverkan mellan lärosäten kan enligt regeringens uppfattning öka kvaliteten i den högre utbildningen och forskningen. En ökad koncentration av kompetens kan stärka utbildnings- och forskningsmiljöerna och öka lärosätenas konkurrenskraft, samtidigt som resurserna utnyttjas mer effektivt.

2024 års forskningsproposition *Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta* 2024/25:60, sida 133.

## 2.2 Ett effektivt resursutnyttjande

Resurstilldelningssystemet bör utformas på ett sådant vis att det skapar incitament för ett effektivt resursutnyttjande, exempelvis genom högre grad av samnyttjande och samarbete mellan lärosäten. Detta gäller såväl samordning av utbildningsutbud som samverkan i utbildningarna i sig. Det kan till exempel handla om att uppdra åt lärosäten att samordna delar av utbildningarna inom vissa breda utbildningsområden, exempelvis utbildningar till lärare, sjuksköterska, civilingenjör, för att använda specialiserade lärarresurser på bästa sätt.

*Fem utgångspunkter för ett nytt system för resurstilldelning till högskolan, Sveriges förenade studentkårer, 2023, sida 5.*

*Det finns ytterligare utmaningar för svensk högre utbildning:*

- Samarbeten mellan lärosäten som kan leda till stärkt kvalitet och effektivare resursutnyttjande premieras inte, utan försvåras snarare. Exempelvis är den pedagogiska utvecklingen utlagd på enskilda lärosäten och incitamenten för gemensam utveckling är små. Projektmedel har tillförts centrala myndigheter, men i så pass liten omfattning att det sannolikt inte fått någon större effekt.

*Förslag till ett nytt resurstilldelningssystem för högre utbildning, Svenskt näringsliv, 2024, sida 9.*

## Ökat behov av samverkan

Med anledning av det minskade antalet studenter kommer lärosätena att behöva samverka mer, så att lärarutbildning för olika skolformer, årskurser och ämnen kan ges i hela landet.

För att förtydliga lärosätenas gemensamma ansvar för ett fortsatt varierat utbud av lärar- och förskollärarytbildningar föreslås de få ett uppdrag i regleringsbrev att gemensamt planera utbud och dimensionering. En viktig del av uppdraget ska då vara att komma överens om ansvar för ämneslärarutbildning i små ämnen genom att gemensamt planera vilka lärosäten som ska erbjuda de ämnena.

SOU 2024:81 Ämneskunskaper och lärarskicklighet– en reformerad lärarutbildning, sida 20.

# Måste vi samarbeta? Vi klarar väl oss själva?

- Osannolikt med generella resurstillskott till sektorn.
- Samtidigt finns det flertal utmaningar som måste hanteras.
  - Hur säkerställer vi en högkvalitativ utbildning?
  - Forskningsanknytning?
  - Utbildning i hela landet?
  - Livskraftiga miljöer?
- Utredningen kan ses som ett sätt att gå steget före och visa på handlingskraft som förhoppningsvis leder till mer ändamålsenlig styrning.

# Arbetsgång

- Flera tidigare SUHF-rapporter har använt enkäter.
  - Därför har vi istället använt oss av intervjuer.
  - **Genomförda intervjuer:** 50+ personer från omkring 30 organisationer.
    - Lärosäten (olika nivåer och typer), forskningsfinansiärer, arbetsmarknadens parter, sektorsmyndigheter, intresseorganisationer, närliggande utredningar.
- Genomgång av material.

# Förtydligande innan vi fortsätter

## Samarbete

- En bred definition av samarbete är att aktörer gemensamt arbetar med en viss fråga. Samarbete innebär att två eller flera aktörer väljer att arbeta tillsammans utifrån egna mål och resurser, utan krav på gemensam styrning eller djupare integration. Det bygger på frivillighet och ömsesidig nytta, men parterna behåller i hög grad sin självständighet. I denna rapport används samarbetsbegreppet främst för att beskriva samarbete inom ett lärosäte eller mellan flera lärosäten.

## Samverkan

- Samverkan kan ses som en process där flera aktörer aktivt koordinerar sina verksamheter. I denna rapport används begreppet samverkan primärt för att beskriva de former av samarbete som sker med externa aktörer, exkluderat andra lärosäten, och statueras i 1 kap 2 § andra stycket högskolelagen (1992:1434).

## Samordning

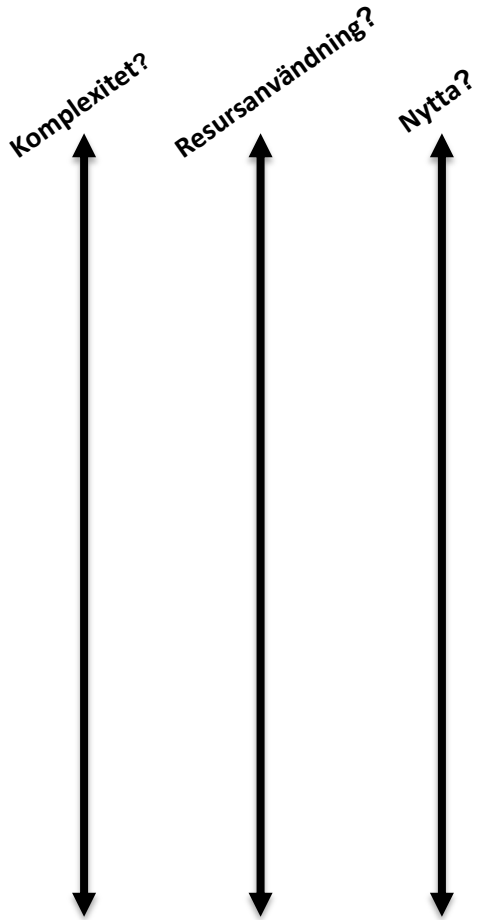
- Samordning kan ses som en form av styrning där en aktör eller flera aktörer har ett övergripande ansvar för att andra aktörer agerar i linje med gemensamma mål eller riktning. Samordning innebär att en aktör leder eller organiserar andras insatser, ofta genom formella strukturer. Relationen kan vara hierarkisk, men behöver inte innebära formellt inflytande över andra parter.

I denna rapport används  
samarbetsbegreppet främst för att  
beskriva samarbete inom ett lärosäte  
eller mellan flera lärosäten.

Samarbetar  
högskolan?



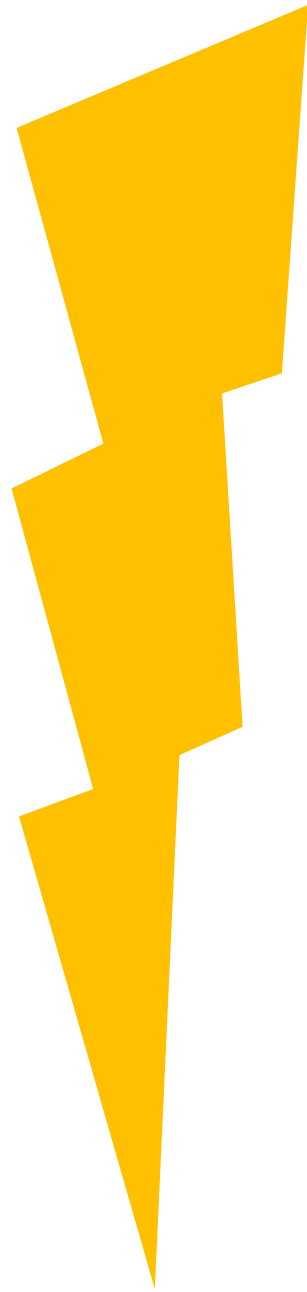
# Resultat – modeller för samarbete



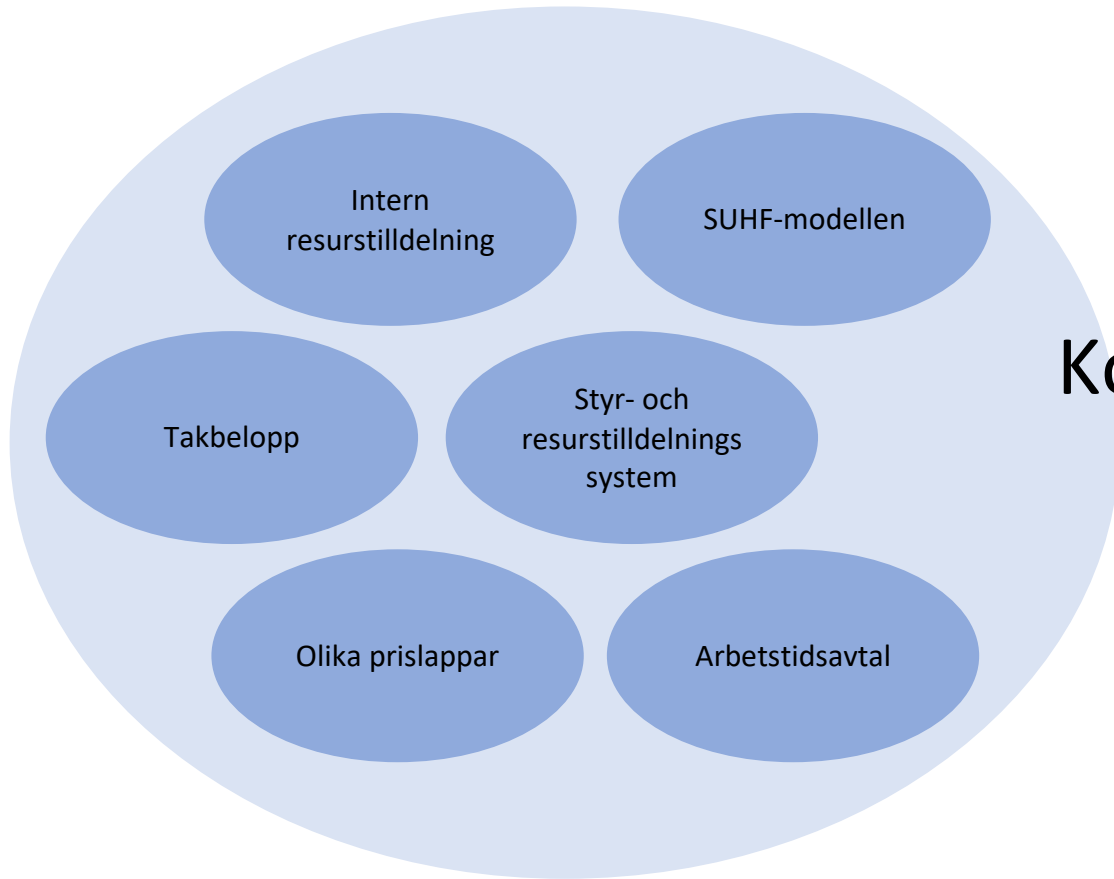
- Personliga samarbeten
- Samarbeten avseende kurser och andra utbildnings- och undervisningsmoment
- Samarbeten i utbildningsprogram
- Samarbete avseende forskarutbildning eller forskarskolor
- Samarbete avseende infrastruktur eller annan resursdelning
- Samarbete i lärosätensnätverk
- Samarbete i allianser
- Samarbete i internationella allianser eller konsortier
- Fusioner

Hinder

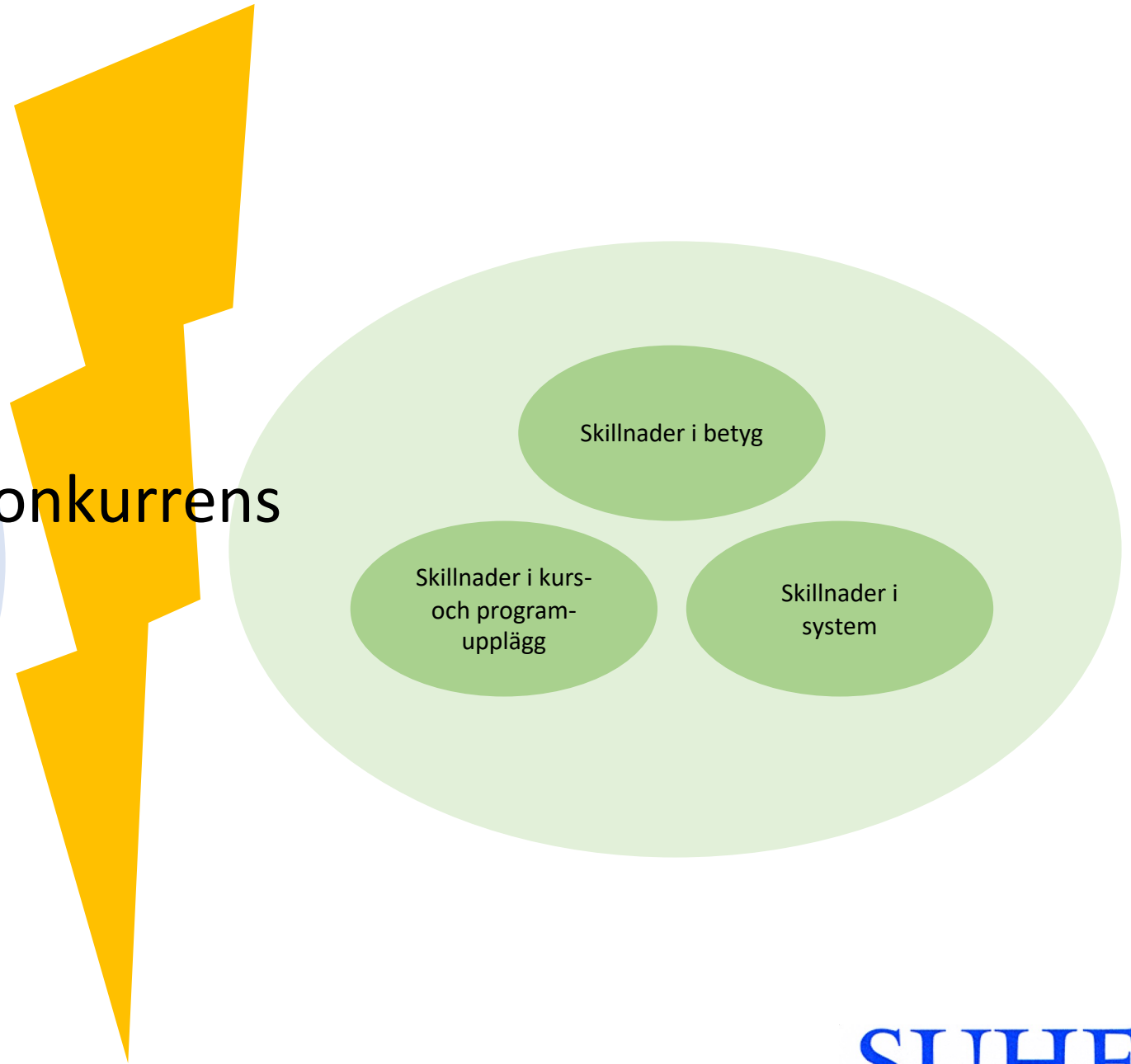
Konkurrens



Samarbete



Konkurrens



Bilaga 1: Olika studiegångar vid olika lärosäten. Avser reguljär ämneslärutbildning (Gy) läsåret 2022/23. Fördelat mellan förstaämne (gult), andraämne (grönt), uvk (orange) och vfu (blått). \*

Lärosäte:	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11
GIH	30	30	22,5 7,5	30	30	22,5 7,5	30	30	15 15	30	
CTH (master)	180										
GU	25,5 4,5	30	15 7,5 7,5	30	15 15	15 7,5 7,5	15 15	30	15 15	4,5 18,5 15	
Hda	30	30	30	15 7,5 7,5	30	30	30	15 7,5 7,5	15 15	30	
HIG	30	30	22,5 7,5	22,5 7,5	30	30	30	15 15	30	30	
HH	12 3 15	30	30	30	21 9	30	30	19,5 10,5	30	7,5 7,5 15	
HJ	25,5 4,5	30	30	30	30	15 15	30	30	19,5 10,5	30	
HV	30	30	22,5 7,5	22,5 7,5	30	30	30	15 7,5 7,5	30	7,5 7,5 15	30
KaU	30	30	22,5 7,5	30	30	30	22,5 7,5	30	7,5 22,5	15 15	
Konstfack	15 7,5 7,5 7,5 15 7,5	30	30	30	7,5 7,5 15	30	7,5 15 7,5 7,5 15 7,5	30	30	30	
KTH	15,5 14 11,5 4,5 7,5 7,5	5 16,5 7,5 6 15 10 3 8 19,5	9 20,5 3 15 12 9 12 9	15 5,5 9 7,5 4,5 18							
KMH MUMU	15 10 5 5 12,5 5 7,5	10 12,5 7,5 10 12,5 7,5 5 12,5 7,5	30	30	25 5 12,5 10 7,5	30	20 10 10 12,5 7,5	30	15 7,5 7,5		
KMH MUA	17,5 12,5 10 12,5 7,5	30	30	30	25 5 12,5 10 7,5	30	10 12,5 7,5	30	15 7,5 7,5		
LIU	28,5 1,5	30	22,5 7,5	30	22,5 7,5	30	15 15	30	15 15	1,5 13,5 15	
LnU	30	30	30	7,5 22,5	30	30	30	7,5 22,5	30	7,5 15 7,5	30
LTU	15 15 7,5 7,5 15	30	15 15	15 15 7,5 7,5 15	30	15 15 15 15	30	15 7,5 7,5 7,5 15 7,5	30		
LU	30	15 15	30	30	30	7,5 7,5 15	30	15 7,5 7,5 7,5 15 7,5	30		
LU: Musik	21 7,5 1,5 18 7,5 4,5 22,5 6 1,5	19,5 7,5 3	30	30	30	12,5 10 7,5 9,5 11,5 9	17 10 3				
MAU	24 6 15 9 6	30	30	9 21	18 12	30	30	12 6 12 9 21			
MIUn	30	30	22,5 7,5	30	30	22,5 7,5	30	30	15 15	30	
MdU	30	22,5 7,5	30	30	22,5 7,5	30	30	15 15	30	15 15	
SKH	22,5 7,5	27 3 4,5 14 11,5 18,5 11,5	30	30	30	30	6 7,5 16,5	16,5 2,5 11	10 20	30	
SU	30	30	22,5 7,5	30	30	22,5 7,5	30	30	15 15	30	30
SH	25,5 4,5	30	30	30	30	19,5 10,5	30	30	15 15	30	
UIMU	28,5 1,5	30	30	30	24 6	30	30	30	22,5 7,5	22,5 7,5	30
UU	30	30	22,5 7,5	30	30	22,5 7,5	30	30	15 15	30	30
ÖrU	22,5 7,5	22,5 7,5	30	30	22,5 7,5	15 15	30	15 15	30	22,5 7,5	

\*Beroende på ingångsämne och lärosätesintern samverkan kan studiegångar även variera inom ett och samma lärosäte.

Källa: Tabellen är framtagen utifrån uppgifter från lärosätena som uppavs i enkät från 2024 års lärarutbildningsutredning (SOU 2024:81). Observera att redovisningen inte tar hänsyn till höst- eller vårintag.

# Samarbetets logik och behovet av en win-win



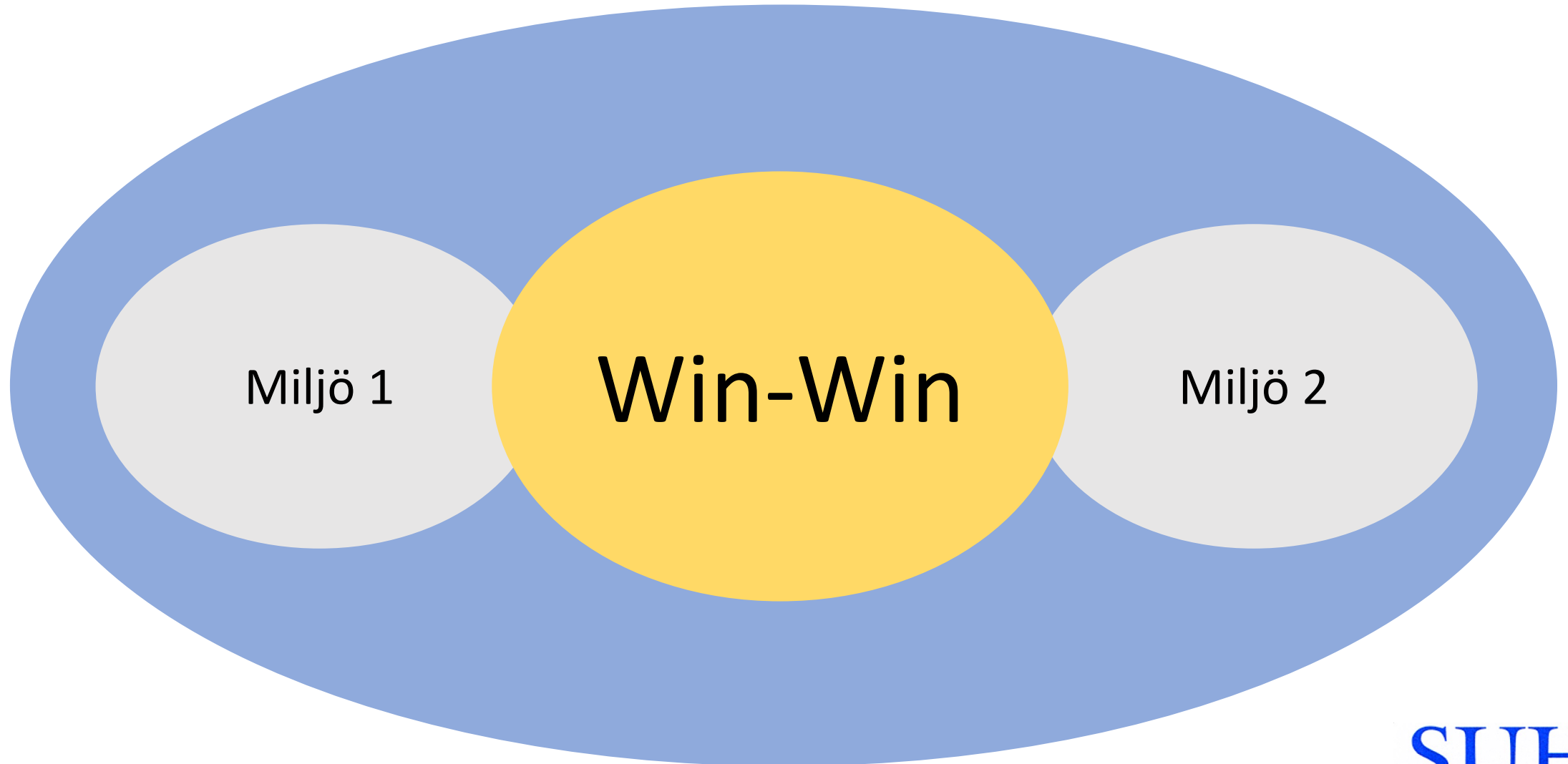
Miljö 1

Miljö 2

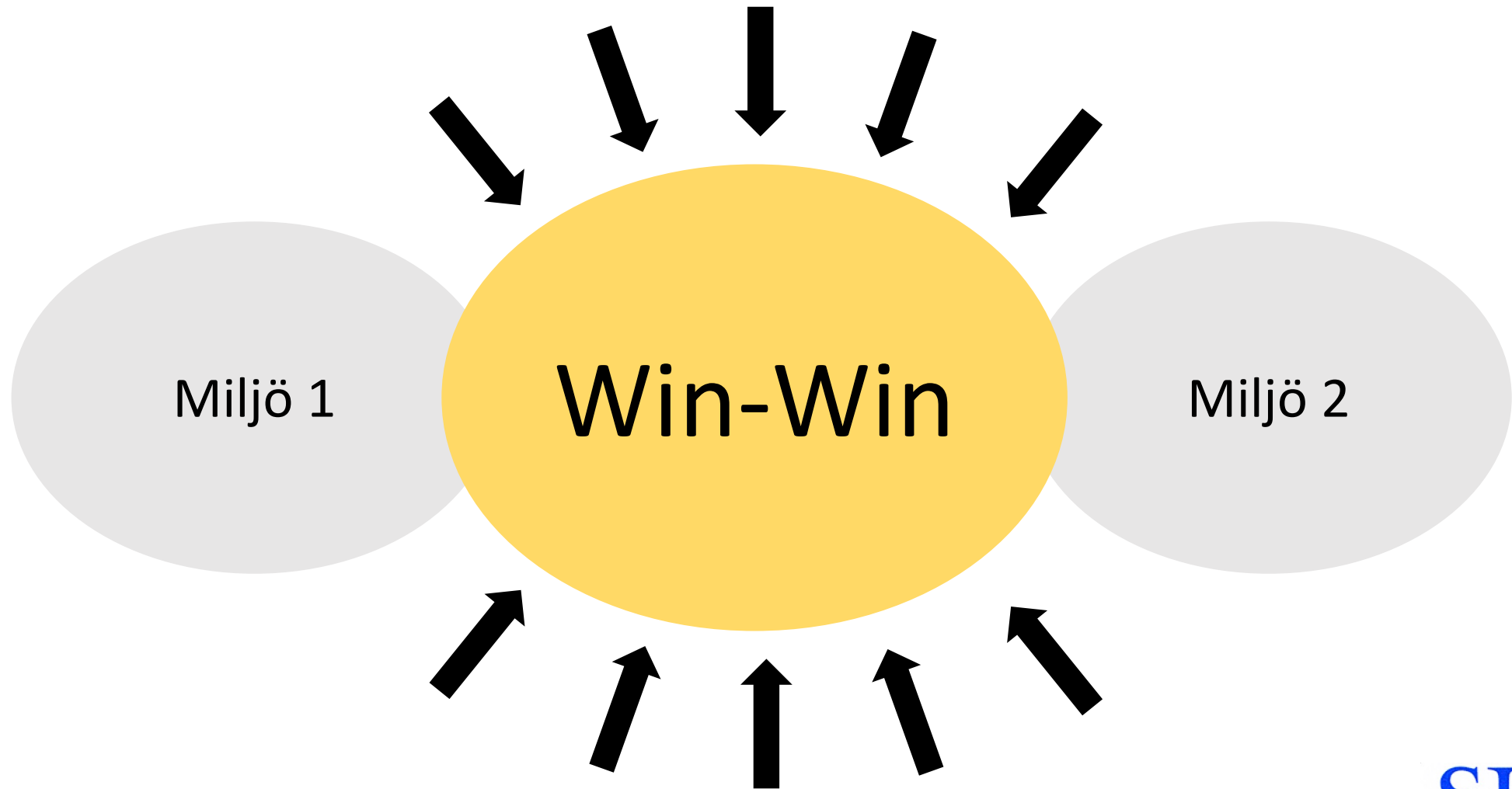
# Samarbetets logik och behovet av en win-win



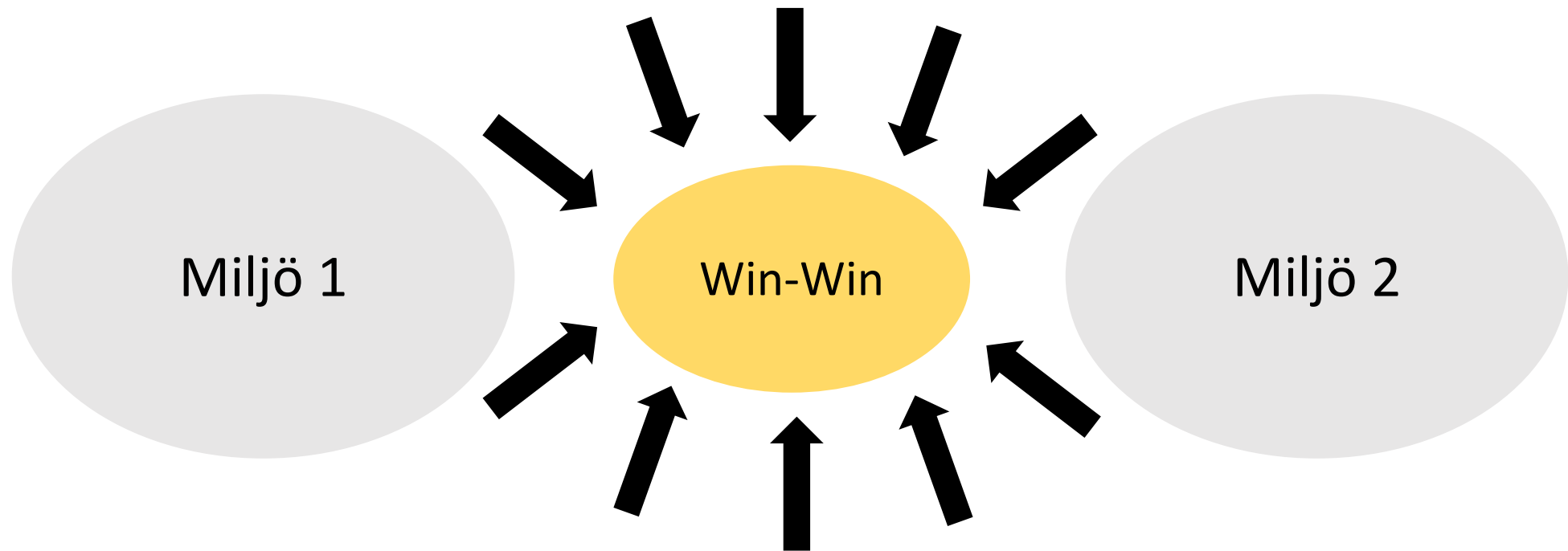
# Samarbetets logik och behovet av en win-win



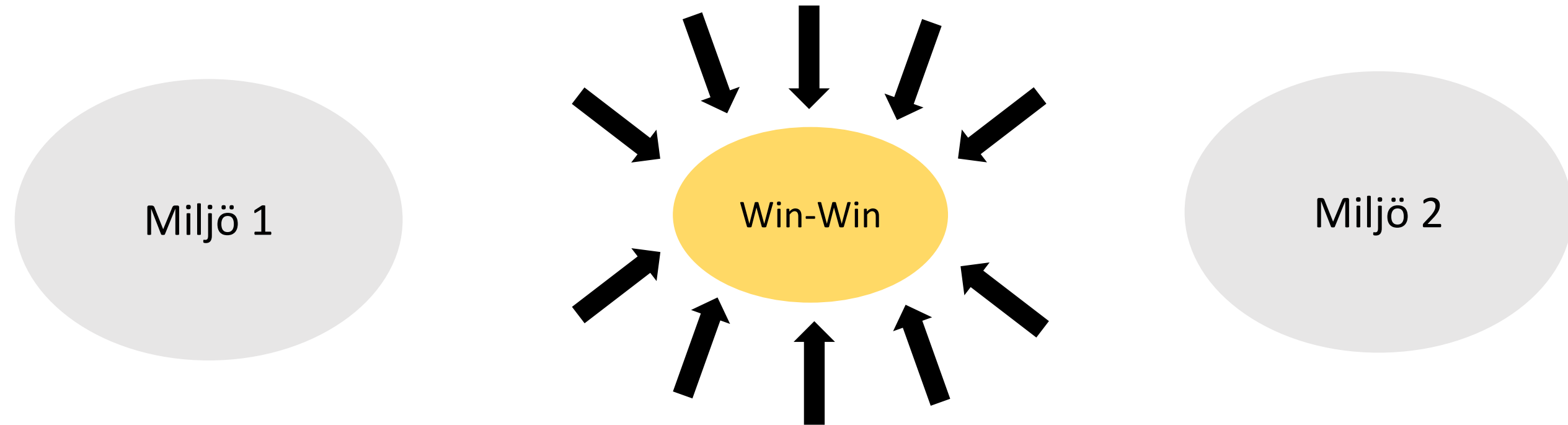
# Samarbetets logik och behovet av en win-win



# Samarbetets logik och behovet av en win-win



# Samarbetets logik och behovet av en win-win

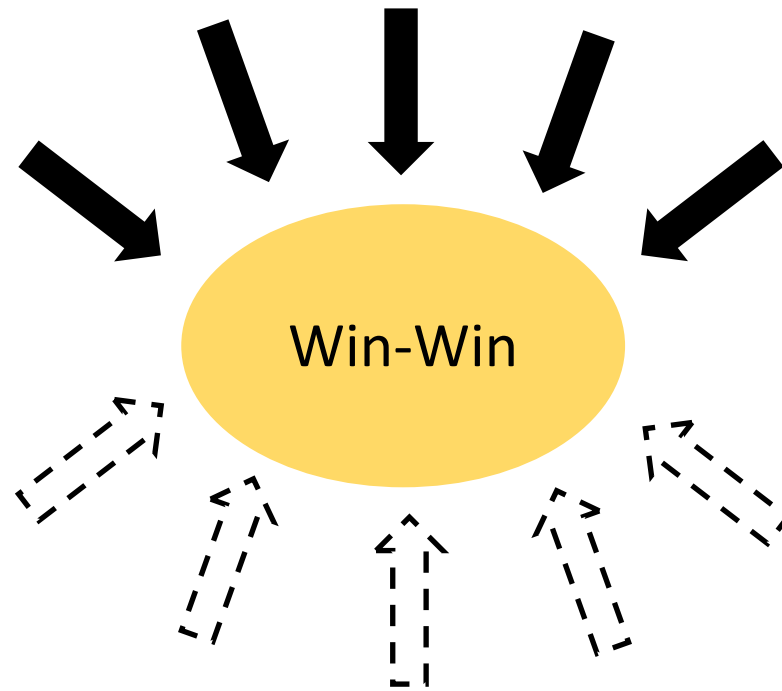


# Resultat – hinder och möjligheter

- Administrativa hinder
- Beslut i gränslandet
- Kvalitetssäkringssystemet?
- Dålig koppling mellan personer med vetenskaplig skicklighet och administration i utbildningsutveckling

# Resultat – hinder och möjligheter

- Vad är ett riktigt hinder och vad är ett ”upplevt hinder”?





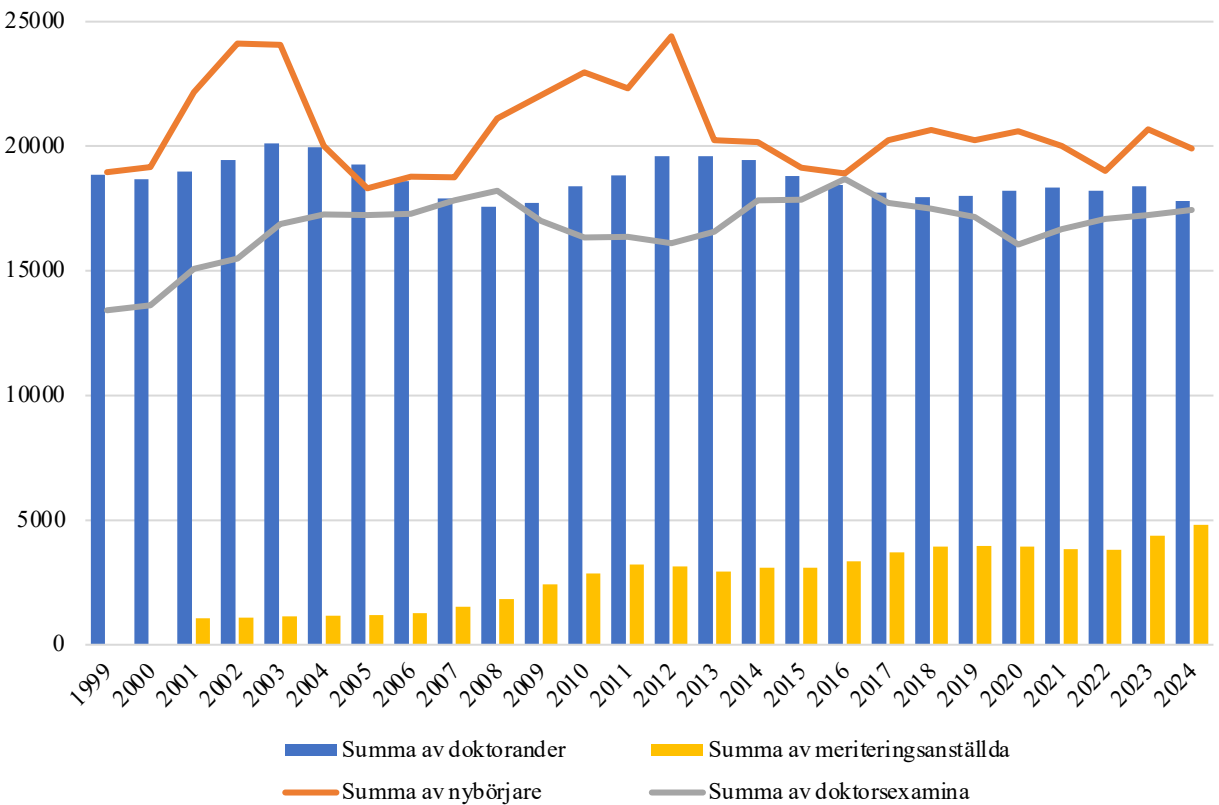
Miljö 1

Miljö 2

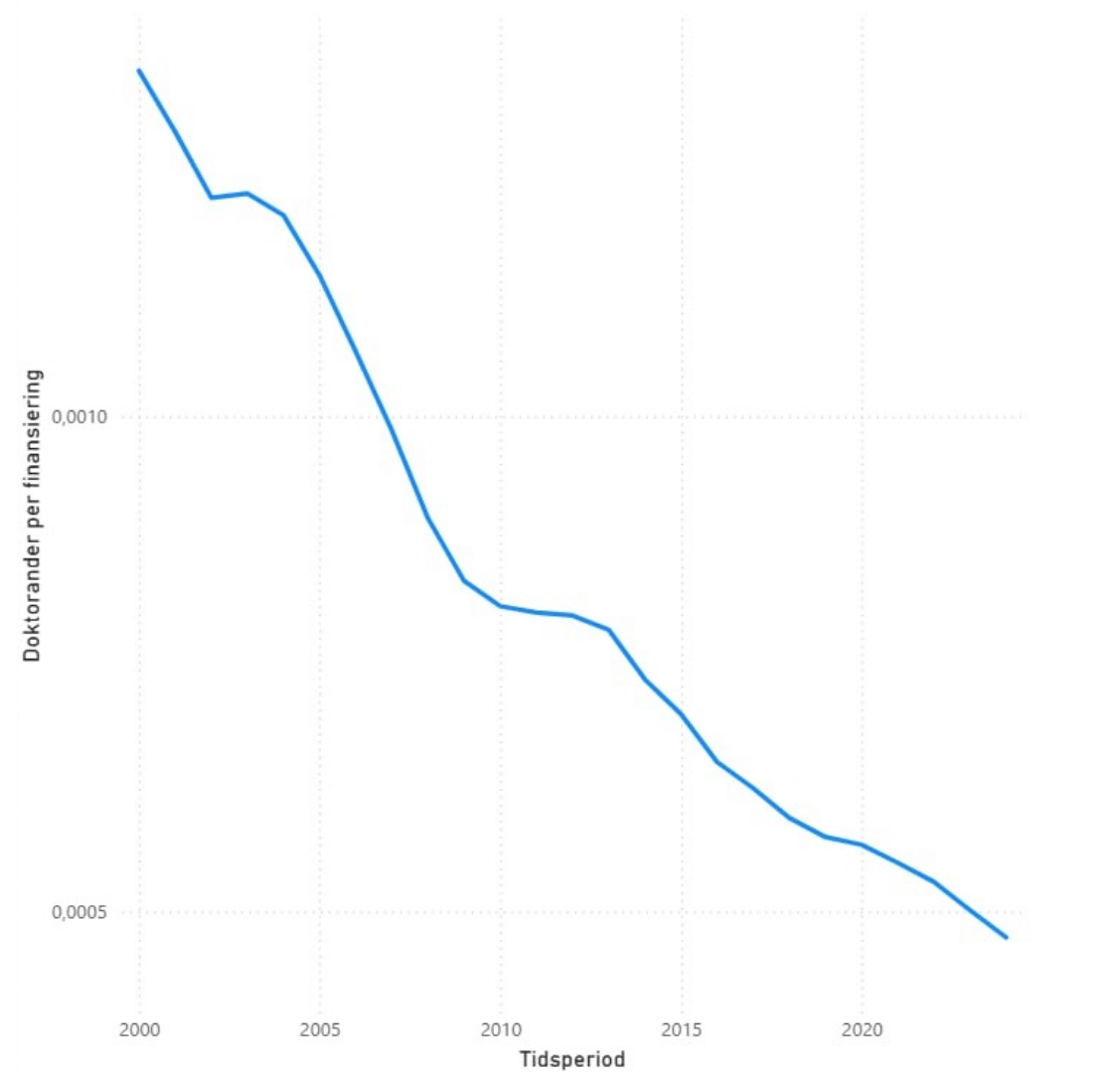


# Ett snabbt stopp vid forskarutbildningen

- Samarbete i forskarutbildningen generellt uppskattat av alla parter.
- Utvärderingar av forskarskolor pekat på brett stöd i flera läger.
- Läget i svensk forskarutbildning...



Doktorander per finansiering av Tidsperiod



# Ett snabbt stopp vid forskarutbildningen

- Allvarligt läge!
- Samtidigt en samarbetsform som vi hoppas att vi kan dra lärdomar av och bygga vidare på.
- Trots dess stora olikheter, kan vi sprida samarbeten vidare till grund- och avancerad nivå?

# Rekommendationer

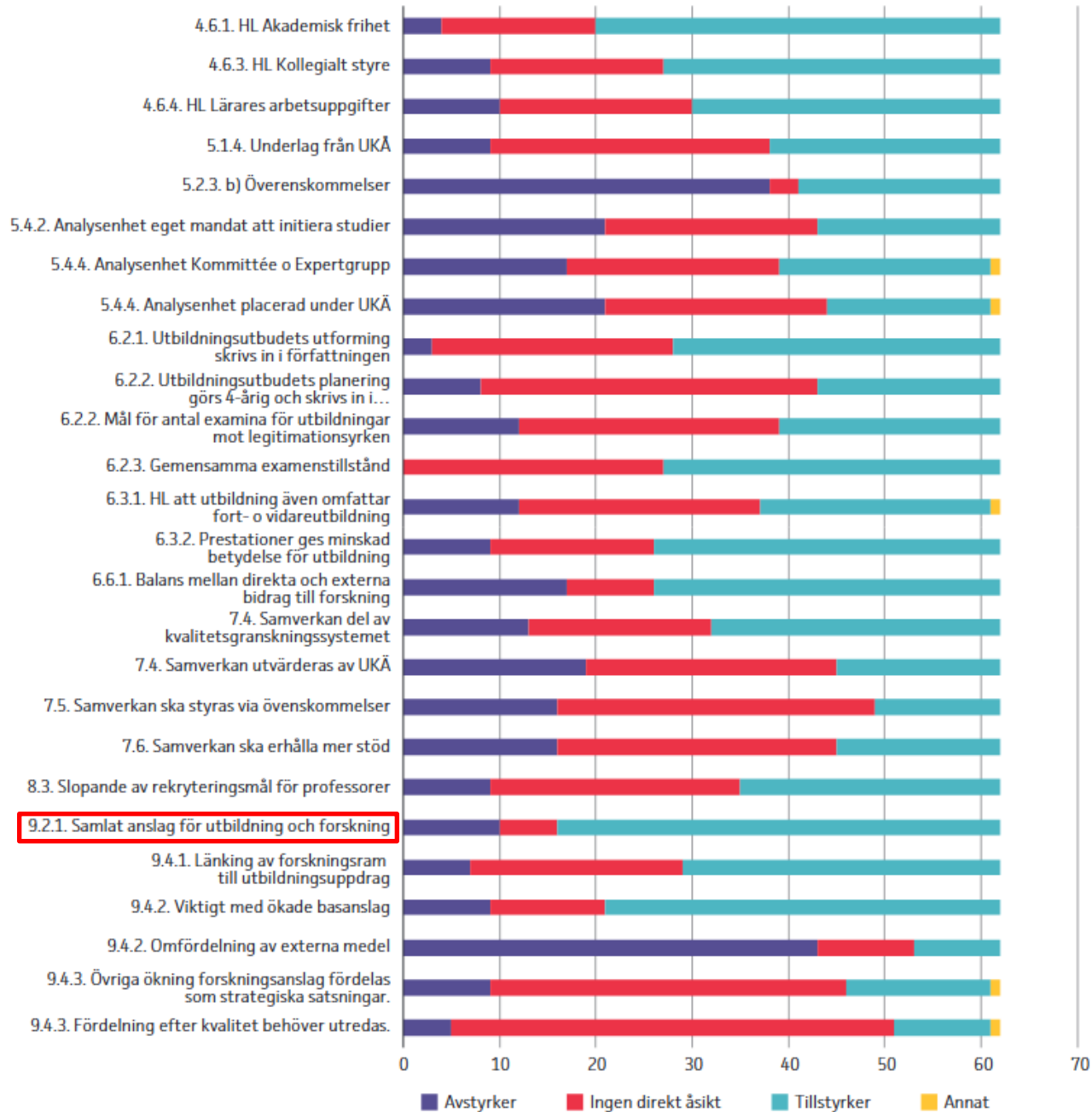
# Rekommendationer inom rådande reglering

- Tydligt ledarskap för att skapa en positiv inställning till samarbete
- Revidering av intern resurstilldelning
- Fortsatt vidareutveckling av SUHF-modellen
- Översyn av bestämmelser rörande arbetstid för den forskande och undervisande personalen
- Överväg harmonisering i en rad olika delar av utbildningen
- Lärosättesansvar för ett ändamålsenligt utbildningsutbud i livskraftiga miljöer
- Pilotprojekt för samarbete mellan UKÄ och SUHF

# Rekommendationer hur rådande nationella regelverk och resurstilldelningssystem kan ändras

- Reformera resurstilldelningssystemet
- Ett samlat anslag för forskning och utbildning
- Färre inslag av konkurrens i styrningen
- Bryt med logiken om särskilda och riktade satsningar
- Justeringar i regelverk avseende gemensam examen
- Översyn av formerna för beställd utbildning

Figur 1. Svarmönster för aktiva variabler i korrespondensanalysen av remissvar på Strutens huvudbetänkande (antal)



# Rekommendationer hur rådande nationella regelverk och resurstilldelningssystem kan ändras

- Reformera resurstilldelningssystemet
- Ett samlat anslag för forskning och utbildning
- Färre inslag av konkurrens i styrningen
- Bryt med logiken om särskilda och riktade satsningar
- Justeringar i regelverk avseende gemensam examen
- Översyn av formerna för beställd utbildning

## ***DEBATT***

”Fråga X är avgörande för Sveriges framtid. Regeringen bör därför ge lärosäte Y ett särskilt uppdrag att ta ledningen.”

# Rekommendationer hur rådande nationella regelverk och resurstilldelningssystem kan ändras

- Reformera resurstilldelningssystemet
- Ett samlat anslag för forskning och utbildning
- Färre inslag av konkurrens i styrningen
- Bryt med logiken om särskilda och riktade satsningar
- Justeringar i regelverk avseende gemensam examen
- Översyn av formerna för beställd utbildning

# Vår vision

(och utvecklingen i omvärlden)

# Kontakta utredningen

[jacob.farnert@su.se](mailto:jacob.farnert@su.se)

08-16 17 59



Pam Fredman  
Utredare



Jacob Färnert  
Utredningssekreterare

Vad ser du för hinder för samarbete?

Vad gör du för att underlätta samarbete?

Beaktar du samarbete i din dagliga gärning och i strategisk verksamhetsutveckling?

# Samarbete mellan lärosäten

Inspirationsdag för ekonomer 2026

Jacob Färnert

# SUHF

Sveriges universitets- & högskoleförbund